

I. Умумий қоидалар

1. Мазкур БҲМСнинг мақсади бўлиб, суғурта ташкилотлари, банклар ва бошқа кредит ташкилотларидан ташқари ташкилий-ҳуқуқий шакли ва идоравий бўйсунувидан қатъи назар, барча хўжалик юритувчи субъектларда (бундан кейинги ўринларда хўжалик юритувчи субъект деб юритилади) қарзлар бўйича харажатларнинг бухгалтерия ҳисоби услубиётини ва улар тўғрисида маълумотларни очиқ беришни белгилаш ҳисобланади.

2. Мазкур БҲМС мажбурият сифатида қаралмайдиган хусусий капиталга (жумладан имтиёзли акцияларга) нисбатан қилинган ҳақиқий ёки кўзда тутилаётган харажатларга қўлланилмайди.

3. Мазкур БҲМСда қўлланиладиган асосий тушунчалар:

квалификацияланган актив — белгиланган мақсади бўйича фойдаланиш ёки сотиш учун тайёрлаш албатта салмоқли вақтни талаб қиладиган актив;

қарзлар бўйича харажатлар — хўжалик юритувчи субъект томонидан қарз маблағларини олиши сабабли амалга оширилган фоизли ва бошқа харажатлар.

Олдинги таҳрирга қаранг.

4. Қарзлар бўйича харажатлар қуйидагиларни ўз ичига олади:

а) жалб қилинган қисқа муддатли ва узоқ муддатли қарзлар бўйича фоизлар;

б) қарзлар билан боғлиқ бўлган дисконтлар (чегирмалар), шу жумладан, облигацияга тегишли дисконтларнинг (чегирмаларнинг) ҳисобдан чиқарилиши;

в) Ўзбекистон Республикаси Бухгалтерия ҳисобининг миллий стандарти (6-сонли БҲМС) «Ижара ҳисоби»га (рўйхат рақами 1946, 2009 йил 24 апрель) мувофиқ бухгалтерия ҳисобида акс эттирилган молиявий ижара ва/ёки лизингга тааллуқли бўлган фоиз харажатлари.

(4-банд Ўзбекистон Республикаси молия вазирининг 2017 йил 20 июндаги 83-сонли буйруғи (рўйхат рақами 1996-1, 28.06.2017 й.) таҳририда — ЎР ҚХТ, 2017 й., 26-сон, 599-модда)

5. Аниқ бир вазиятларга боғлиқ равишда, белгиланган мақсади бўйича фойдаланиш ҳолатигача келтирилиши салмоқли вақтни талаб этадиган қуйидаги активлар квалификацияланадиган активлар бўлиб ҳисобланиши мумкин: бинолар, иншоотлар, ишлаб чиқариш машиналари ва ускуналари, номоддий активлар, электр станциялари, инвестиция кўчмас мулки ва шу кабилар. Бошқа турдаги инвестициялар ва ҳар куни катта миқдорларда, қайта такрорланадиган асосда ишлаб чиқариладиган товар-моддий захиралари, гарчанд уларнинг ишлаб чиқарилиши узок муддатни талаб этган тақдирда ҳам (масалан, виски, вино, коньяк ва шу кабиларни ишлаб чиқариш) квалификацияланадиган актив бўлиб ҳисобланмайди.

6. Харид қилиш пайтида белгиланган мақсади бўйича фойдаланиш учун ёки сотиш учун тайёр

бўлган активлар квалификацияланган актив бўлиб ҳисобланмайди.

7. Ер майдони квалификацияланган актив бўлиб ҳисобланмайди. Бироқ, агарда ер майдонида бирор-бир ер тузилиш ишлари амалга оширилаётган бўлса, қарзлар бўйича харажатларни ер майдони қийматига қўшиш мумкин, чунки ушбу харажатлар мазкур ер майдонини фойдаланишдан ёки уни сотишдан олинган даромадлар билан солиштирилади (қопланади).

8. Агар ер майдони харид қилиб олинган ва ер тузилиш ишлари бино ёки иншоотларни қуриш мақсадида амалга оширилаётган бўлса, бундай ҳолларда қарзлар бўйича харажатлар ер майдони қийматига эмас, балки қурилаётган объектлар қийматига қўшилиши лозим.